Dato: 24.09.2026
Sivert Dahlen Lund

Høringsuttalelse – søknad om uttak av vann fra Sottjønna som reservevannkilde

Jeg viser til søknad fra Frosta Vassverk om uttak av vann fra Sottjønna til bruk som reservevannkilde.

Jeg sender denne uttalelsen som privatperson. Jeg er utdannet naturforvalter og arbeider til daglig som vannområdekoordinator for Nea-Nidelvvassdraget og Gaulavassdraget vannområder. Uttalelsen er ikke gitt på vegne av vannområdene eller min arbeidsgiver, men bygger blant annet på min faglige bakgrunn og erfaring med vannforvaltning og vassdragsmiljø.

Jeg har forståelse for behovet for en sikker reservevannforsyning på Frosta. Samtidig mener jeg at søknaden har vesentlige mangler når det gjelder kunnskapsgrunnlaget for akvatisk miljø og konsekvensene av redusert vannføring nedstrøms Sottjønna.

Selbubekken

Sottjønna har utløp gjennom Selbubekken til Byavatnet. Selbubekken er etter min kjennskap den viktigste gytebekken for ørret både fra Sottjønna og Byavatnet, og vannføringen i bekken er derfor viktig for rekrutteringen til ørretbestandene i begge innsjøene.

Det fremgår samtidig av søknaden at det ikke er gjennomført undersøkelser av biologiske verdier knyttet til det akvatiske miljøet. Til tross for dette vurderes konsekvensen for akvatisk miljø som liten negativ, og det foreslås verken minstevannføring eller andre avbøtende tiltak.

Etter min vurdering er dette en vesentlig svakhet ved kunnskapsgrunnlaget. Det er vanskelig å konkludere med liten negativ konsekvens når den direkte berørte utløpsbekkens biologiske verdier og funksjonsområder ikke er undersøkt.

I en innkommet høringsuttalelse opplyser grunneier dessuten om forekomst av elvemusling i Selbubekken og peker på artens sårbarhet for tørrlegging. Dette er en opplysning jeg mener bør undersøkes nærmere før konsesjon eventuelt gis.

Søknaden viser også til registrert ål, som er vurdert som sterkt truet (EN). Også konsekvensene for ål bør etter min vurdering utredes bedre.

Uttak i perioder med lav vannføring

Det søkes om uttak på inntil 2 800 m^3/døgn, tilsvarende om lag 32 l/s. Hydrologirapporten beregner samtidig alminnelig lavvannføring til om lag 3,2 l/s og 5-

persentil til rundt 5 l/s. Beregningene viser også at tilsiget til Sottjønna er lavere enn det planlagte uttaket på 32 l/s omtrent 20 % av tiden.

Det er etter min vurdering særlig konsekvensene i disse periodene som er viktige. Søknaden legger stor vekt på at Sottjønna skal være en reservevannkilde som bare benyttes sjelden og i korte perioder. Samtidig kan det ikke utelukkes at behovet for reservevann vil kunne oppstå nettopp under tørke eller perioder med redusert kapasitet i hovedvannkilden.

Dersom uttak fra Sottjønna sammenfaller med naturlig lavvannføring, vil påvirkningen på Selbubekken kunne bli størst på det tidspunktet vassdraget allerede er mest sårbart.

Jeg mener derfor at det bør vurderes om konsesjonen skal inneholde krav om minstevannføring og/eller begrensninger i uttaket ved lavt tilsig.

Samlet påvirkning nedstrøms – Byavatnet og Byaelva

Konsekvensene bør etter min vurdering heller ikke avgrenses til Sottjønna og Selbubekken. Vannet renner videre til Byavatnet og derfra til Byaelva, som er anadrom vassdrag.

Byaelva har allerede svært liten vannføring i lavvannsperioder da byaelva kraftverk ikke har gjeldende minstevannføring når tilsiget er mindre enn 50 l/s. Selv om Sottjønnas bidrag utgjør en begrenset del av det samlede nedbørfeltet, mener jeg derfor at redusert tilførsel må vurderes i sammenheng med vannføringen i Byaelva, og da spesielt på lavvannføring.

Det er særlig relevant dersom reservevannuttaket skjer under langvarige tørre perioder. Det er nettopp når vannføringen allerede er svært lav at ytterligere reduksjon kan ha størst økologisk betydning. For en sjøørretførende elv med lav vannføring kan relativt små vannmengder være viktige for å opprettholde vanndekt areal, forbindelser mellom habitater og tilgjengelige oppvekstområder.

Jeg mener derfor at konsekvensene for **Selbubekken, Byavatnet og den sjøørretførende Byaelva bør vurderes samlet og spesielt for lavvannsperioder**.

Oppsummering

Jeg har forståelse for samfunnsbehovet for en sikker reservevannforsyning, og uttalelsen er ikke ment som en generell innvending mot at Sottjønna benyttes som reservevannkilde. Min bekymring gjelder først og fremst om dagens kunnskapsgrunnlag er tilstrekkelig og om nødvendige miljøhensyn er ivaretatt dersom uttaket skulle sammenfalle med perioder med svært lav vannføring.

Før konsesjon eventuelt gis mener jeg derfor at NVE bør:

1. Kreve nærmere kartlegging av akvatisk miljø i Selbubekken, særlig funksjonen som gyte- og oppvekstområde for ørret og opplysningene om forekomst av elvemusling.
2. Sikre at konsekvensene for ål blir tilstrekkelig vurdert.
3. Vurdere samlet påvirkning på Selbubekken, Byavatnet og den anadrome Byaelva, særlig under lavvannsperioder.
4. Vurdere krav om minstevannføring og/eller begrensninger i uttaket når tilsiget er lavt.
5. Dersom forutsetningen for akseptabel miljøpåvirkning er at reservevannkilden bare skal benyttes sjelden og i korte perioder, sikre at dette gjenspeiles i tydelige og etterprøvbare konsesjonsvilkår.

Med bakgrunn i de lave beregnede lavvannføringene, manglende biologiske undersøkelser av Selbubekken og opplysningene om viktige akvatiske verdier mener jeg at det **ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at et uttak på inntil 32 l/s uten minstevannføring vil ha liten påvirkning på vannmiljøet**.

Sivert Dahlen Lund
Naturforvalter
Vannområdekoordinator, Nea-Nidelvvassdraget og Gaulavassdraget vannområder

Uttalelsen gis som privatperson og ikke på vegne av vannområdene eller arbeidsgiver.